

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas iela 25, Rīga LV 1010; Tālrunis: 67686768; Fakss: 67244074; E-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Rīgā

2013.gada 4.septembrī Nr.1-5/242

**Jaunjelgavas novada pašvaldības
domes priekšsēdētājam Guntim Libekam**

Lāčplēša ielā 11, Jaunjelgavā
Jaunjelgavas novadā, LV-5134

Par atklātu vēstuli

Jaunjelgavas novada domes priekšsēdētājs Guntis Libeks 2013.gada 24.augustā ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību¹ (atklāta vēstule Tiesībsarga birojā nav saņemta) tiesībsargam ir izteicis lūgumu skaidrot laikraksta „Diena” 2013.gada 21.augusta numurā intervijā Laumai Spridzānei sniegto viedokli par skolēnu vardarbības gadījumu Jaunjelgavas vidusskolā: „Tur bija virkne tiesību normu pārkāpumu. Turklāt skolas direktore nebija veikusi visu nepieciešamo, jo bija priekšvēlēšanu laiks. Ja skolas direktore var traģisku situāciju pakārtot savām politiskajām interesēm, tad, manuprāt, šādiem politiķiem nav vietas Latvijā.” Tālāk intervijā: „Ja viņi saka, ka vairākus gadus problēma ir bijusi, uzskatu, ka tā ir jau skolas direktora rīcība, kas būtu jāvērtē no Krimināllikuma aspekta.”²

Atklātā vēstulē lūgts atbildēt uz četriem jautājumiem:

1. Uz kādiem faktiem vai likumdošanas normām balstīts šis viedoklis?
2. Kādu tiesību normu pārkāpumi tika izdarīti?
3. Kādām politiskajām interesēm un kādā veidā tika pakārtots šis notikums?
4. Kādus krimināltiesību pārkāpumus saskatāt direktores rīcībā?

Vispirms vēlos informēt, ka par skolēnu vardarbības gadījumu Jaunjelgavas vidusskolā Tiesībsarga birojā tika ierosināta un izskatīta pārbaudes lieta Nr.2013-88-2A. Tiesībsarga atzinums pārbaudes lietā, kurā ir atrodamas atbildes uz daļu uzdoto jautājumu, tika nosūtīts arī Jaunjelgavas novada domei,³ aicinot pašvaldību iepazīties ar šo atzinumu un savas kompetences ietvaros veikt

¹ <http://www.diena.lv/latvija/viedokli/atklata-vestule-latvijas-republikas-tiesibsargam-jurim-jansonam-14021839>

² „Ir daudz traģiskāk”, „Diena”, 21.08.2013, Lauma Spridzāne, 3. lpp.

³ Latvijas Republikas tiesībsarga 2013.gada 28.jūnija vēstule Nr.6-8/461 „Par atzinuma nosūtīšanu”.

nepieciešamos pasākumus situācijas bērnu drošības jomā uzlabošanai. Tātad secināms, ka G.Libeks ir informēts par Jaunjelgavas vidusskolas direktores un citu viņa vadītās pašvaldības iestāžu rīcībā konstatētajiem pārkāpumiem. G.Libeks, paužot viedokli, ka viņam nav zināmi pašvaldības deputātes un vienlaikus Jaunjelgavas vidusskolas direktores pārkāpumi, maldina sabiedrību.

Pēc G.Lībeka lūguma vēlreiz vēršu uzmanību uz pārbaudes lietā konstatēto, kā arī sniedzu papildu skaidrojumu. Atbildes tiek sniegtas jautājumu uzdošanas secībā:

1. Viedoklis ir balstīts uz faktiem, ka Jaunjelgavas vidusskolas direktore jau kopš 2010.gada zināja⁴, ka bērnam, kurš, iespējams, bija vardarbīgs pret 1.klases skolēnu, un vēl citiem bērniem izglītības iestādē ir konstatēti uzvedības traucējumi, taču nav lūgusi attiecīgo sociālo dienestu izstrādāt bērniem uzvedības sociālās korekcijas programmu, kā arī skolas iekšējās kārtības noteikumos nebja noteikusi vadītāja un pedagogu rīcību, ja tiek konstatēta fiziska vai emocionāla vardarbība pret izglītojamo, līdz ar to nav nodrošinājusi izglītojamo tiesības uz dzīvībai un veselībai drošiem apstākļiem izglītības iestādē un bērnu (gan cietušā, gan bērnu ar uzvedības traucējumiem) tiesības uz pilnvērtīgu attīstību.

2. Tika izdarīti šādu tiesību normu pārkāpumi:

- 1) Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72.panta pirmā daļa: „Bērnu aprūpes, izglītības, veselības aprūpes un citu tādu iestāžu vadītāji un darbinieki, kurās uzturas bērni, (..) ir atbildīgi par bērna veselības un dzīvības aizsardzību, par to, lai bērns būtu drošībā, lai viņam tiktu sniegti kvalificēti pakalpojumi un ievērotas citas viņa tiesības.”
- 2) Izglītības likuma 55.panta 8.punkts: „Izglītojamam ir tiesības uz dzīvībai un veselībai drošiem apstākļiem izglītības iestādē un tās organizētajos pasākumos.”
- 3) Direktore nav izmantojusi Ministru kabineta 2009.gada 24.novembra noteikumu Nr.1338 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos” (turpmāk – Noteikumi Nr.1338) 5.punktā noteiktās tiesības: „Vadītājam ir tiesības pieprasīt un saņemt nepieciešamo palīdzību no dibinātāja, pašvaldības policijas un citām institūcijām, lai nodrošinātu izglītojamo drošību atbilstoši normatīvo aktu prasībām”.
- 4) Noteikumu Nr.1338 6.punkta 6.5.apakšpunkts: „Iekšējās kārtības noteikumi nosaka vadītāja un pedagogu rīcību, ja tiek konstatēta fiziska vai emocionāla vardarbība pret izglītojamo.”
- 5) Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58.panta otrās daļas 7.punkts: „Pašvaldība profilakses lietu iekārto un uzvedības sociālās korekcijas programmu izstrādā katram bērnam, kurš veic citas darbības, kas var novest pie prettiesiskās rīcības”.

3. Jaunjelgavas vidusskolas direktore, vienlaikus būdama Jaunjelgavas

⁴ Jaunjelgavas novada domes 2013.gada 30.maija sēdes protokola Nr.6 38§.

novada domes pozīcijas partijas deputāte, ir pieļāvusi situāciju, ka pašvaldība ilgstoši neveic Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58.pantā noteikto pašvaldības funkciju - veikt likumpārkāpumu prevencijas darbu. Direktore vēstulē tiesībsargam informē, ka „Jaunjelgavas novadā līdz šim laikam nav izstrādāta uzvedības sociālās korekcijas programma.”⁵ Arī Jaunjelgavas novada Sociālais dienests sniedzis informāciju⁶, ka ne 2012., ne 2013.gadā neviena no izglītības iestādēm nav griezusies Jaunjelgavas novada Sociālajā dienestā ar pieprasījumu izstrādāt bērnam uzvedības sociālās korekcijas programmu. Tādējādi secināms, ka direktore ar savu bezdarbību nav risinājusi vienu no visaktuālākajām problēmām bērnu tiesību aizsardzībai skolā, proti, bērnu savstarpējās vardarbības problēmu. Pašvaldība par to ir zinājusi, bet vairāku gadu garumā nav veikusi attiecīgus likumā noteiktus pienākumus – nav izstrādājusi bērniem ar uzvedības traucējumiem uzvedības sociālās korekcijas programmu. Turklāt direktorei bija pienākums ne tikai kā direktorei sadarboties ar citām pašvaldības institūcijām, lai risinātu vardarbības problēmu skolā, izstrādājot bērniem uzvedības korekcijas programmu, bet arī pienākums un iespēja to darīt kā pašvaldības deputātei, proti, veicināt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58.panta otrās daļas 7.punkta īstenošanu pašvaldības teritorijā. Līdz ar to secinu, ka tiešie pienākumi bija pakārtoti politiskām interesēm, izvēloties noklusēšanas taktiku, lai negrautu attiecīgās amatpersonas prestižu, tā vietā, lai atklāti un konstruktīvi risinātu bērnu likumpārkāpumu prevencijas jautājumu, iesaistot sabiedrību un speciālistus.

4. Jaunjelgavas vidusskolas direktores rīcībā, nenodrošinot bērna tiesības uz drošību izglītības iestādē saskatu Krimināllikuma 319.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma (valsts amatpersonas bezdarbība) pazīmes - valsts amatpersonas pienākumu nepildīšana, tas ir, ja valsts amatpersona tīši vai aiz nolaidības neizdara darbības, kuras tai pēc likuma vai uzlikta uzdevuma jāizdara, lai novērstu kaitējumu ar likumu aizsargātām personas interesēm, un ja ar to ar likumu aizsargātām personas interesēm radīts būtisks kaitējums.

Tiesībsargs

J.Jansons

⁵ Jaunjelgavas vidusskolas 2013.gada 17.jūnija vēstule Nr.1-15/62.

⁶ Jaunjelgavas novada sociālā dienesta 2013.gada 19.jūnija vēstule Nr.1-14.2/229.